

**PSYCHOGERIATRIE
EN BEROEPENVELD
SLAAN SAMEN
DE HAND AAN
DE PLOEG**

tekst: Arie Verhoef

In 2030 zullen naar verwachting een half miljoen mensen lijden aan dementie. Het lectoraat Psychogeriatric doet onder leiding van dr. Frans Hoogeveen onderzoek naar deze sluipende ziekte en haar behandelwijzen. Aan de wieg van het lectoraat stond onder andere WoonZorgcentra Haaglanden. Monique Cremers is directeur Wonen en Zorg bij WZH. Zij geeft als partner haar visie op de praktijk en potentie van de samenwerking met het lectoraat. Zij doet dit in het licht van de ontwikkelingen binnen de sector.

De Haagse Hogeschool is in het lectoraat Psychogeriatric gekomen tot een mooie samenwerking met het beroepenveld. De organisatie Florence stelt de lector, dr. Frans Hoogeveen, beschikbaar; Woonzorgcentra Haaglanden (WZH) levert een lecturer practitioner. Beide zitten zij in de kenniskring, samen met vertegenwoordigers uit het mbo (ROC Mondriaan en ROC ASA).

Monique Cremers: 'Door de lecturer practitioner centraal te positioneren binnen onze organisatie, ondersteunen wij het lectoraat. Daarnaast gebruiken wij het bij de professionalisering van zorg en behandeling en bij de verdere uitbreiding van de manier van leren en onderzoeken in de praktijk, zoals we dat nu doen op Praktijk Leer Units. De werkwijzen van de PLU's zorgen ervoor dat we blijven verbeteren, dat we blijven leren. Want werken in de zorg vraagt behalve vakmanschap ook continu ontwikkelen. Dat is goed voor de zorg en het maakt werken in de zorg aantrekkelijker. De samenwerking tussen het lectoraat en WZH levert kennisontwikkeling en goede stageplekken.'

Mevrouw Cremers hoopt dat deze samenwerking een positieve impuls geeft aan het imago van de sector. 'Psychogeriatric en verpleeghuiszorg staan maatschappelijk in een laag aanzien. Mede door die ongunstige beeldvorming hebben momenteel slechts twee op de honderd studenten interesse in een loopbaan in de psychogeriatric. Terwijl zo veel goede mensen nodig zijn.'

Lerend vermogen

Het lectoraat Psychogeriatric startte in 2005 onder leiding van dr. Bère Miesen. Cremers: 'Het doel was de kwaliteit van leven en zorg voor mensen met dementie te verbeteren. Daarnaast wilde het lectoraat mogelijkheden ontwikkelen om professionals op te leiden. Miesen leverde een significante bijdrage aan het Alzheimeronderzoek. Hij vroeg landelijk aandacht voor de ernst en gevolgen van de ziekte en voor de noodzaak daarop met beleid te anticiperen. Zijn opvolger, dr. Frans Hoogeveen, heeft een andere onderzoeksfocus: welke nieuwe manieren zijn er om de dementerende cliënt te benaderen en te behandelen? Dat is een goede evolutie van het onderzoek. De constatering van Hoogeveen, dat ook de demente oudere nog een lerend vermogen heeft, kan betekenen dat deze in de toekomst niet meer per se intramuraal moet wonen of onder 24-uurstoezicht van een mantelzorger moet staan.

'IK WIL MEDEWERKERS
DIE VRAGEN WANNEER
ZE NAAR DE
VOLGENDE MINOR
KUNNEN GAAN'

Het lectoraat is belangrijk om dat soort aannames – binnen de zorg vaak in beton gegoten – te overwinnen.’

Behalve de mbo-geschoolde heeft in de visie van Monique Cremers ook de hbo’er een essentiële rol in de psychogeriatrische zorg. ‘Nee, niet in het management, juist “aan het bed”. Tot een aantal jaren geleden bestond het beeld dat je voor een goede verpleeghuiszorg alleen maar zorgzame en liefdevolle medewerkers nodig had. Die benadering is verouderd. Iemand moet nog steeds zorgzaam en liefdevol zijn, maar daarnaast ook beschikken over veel deskundigheid en analytisch vermogen. Deze professional moet doorzien welke lagen er onder de dementie zitten, hoe het cliëntsysteem invloed heeft op de demente cliënt en andersom. Ik verwacht daarom dat we in de toekomst steeds meer hbo’ers nodig zullen hebben om in directe verbinding met de cliënt en samen met diens achterban de dingen te kunnen doen die op dat moment prioriteit hebben in het ervaren van welzijn en gezondheid. Dat vergt het vermogen keuzes te durven maken op basis van analytisch inzicht.’

Professionele attitude

Voor WZH is het lectoraat Psychogeriatrie meer dan een trekkast waar naar behoefte kennis uit gehaald kan worden. Monique Cremers: ‘Het gaat om de kruisbestuiving van kennisdeling en observaties in de praktijk. Het is nog zoeken naar de meest optimale vorm van deze kruisbestuiving, maar ik ben blij met de dingen die nu al gebeuren. Zowel WZH als Florence heeft het lectoraat voorzien van goede onderzoekers die lid zijn van de kenniskring, op de werkvloer onderzoek doen en input geven aan de zogeheten Samenscholingen: de drie themabijeenkomsten die het lectoraat per jaar organiseert.’

Zij benadrukt dat de samenwerking in het lectoraat moet resulteren in een meer professionele attitude van de verpleegkundigen. ‘Niet klakkeloos overnemen wat we altijd hebben gedaan, maar kritisch nadenken. Ik wil medewerkers die vragen wanneer ze naar de volgende minor kunnen gaan.’

Zowel de mbo- als de hbo-professional moet in staat zijn zich voldoende te verdiepen in de cliënt. Dat is essentieel voor goede zorg, maar dient ook een zakelijk belang: ‘Als je het cliëntverhaal niet kent, kun je niet betrokken zijn. Dan kun je niet de dingen doen die nuttig zijn voor de cliënt en nalaten wat zinloos is. Zinvolle begeleiding – en daar zit het zakelijk belang – leidt altijd tot minder tijd nodig hebben.’

'HET LECTORAAT IS BELANGRIJK OM DAT SOORT AANNAMES – BINNEN DE ZORG VAAK IN BETON GEGOTEN – TE OVERWINNEN'

Ondanks de samenwerking meent Monique Cremers dat binnen De Haagse Hogeschool nog te weinig zicht is op het beroepenveld. Als mogelijke katalysator noemt zij het delen van strategieën. 'Wij leveren hier zware zorg. Als wij onze strategie daarin delen met het lectoraat en dat deelt zijn strategie met ons, weten we van elkaar wat business as usual is en op welke zaken extra gewicht ligt, waar samenwerking met verschillende vakgroepen de strategie kan doen slagen.'

Successen

Dankzij de samenwerking tussen WZH en het lectoraat Psychogeriatricie zijn prachtige successen behaald. Een daarvan is Radio Remember, een onderzoek naar de invloed van muziek op de belevingswereld van demente ouderen. Monique Cremers: 'We wisten dat je met muziek emoties op kunt roepen. Oliver Sacks heeft dat beschreven in zijn boek *Musicofilia*. Ook mensen met Alzheimer ondervinden de heilzame werking van muziek. Als je nu de favoriete muziek van een dementerende kunt achterhalen en die kunt laten horen via internetradio, kun je zijn of haar herinnering uit die tijd weer tot leven brengen. Die kennis hebben we toegepast door in de woonkamers van een aantal cliënten met dementie internetradio te installeren. Dr. Frans Hoogeveen onderzoekt hoe we deze kennis kunnen omzetten in therapeutisch succes. Ik ben daar erg enthousiast over.'

Een wapenfeit van ouder datum is het Alzheimer Café, in 1999 gestart door lector Bère Miesen en later uitgebouwd door het lectoraat. Cremers: 'Als mensen bij ons in beeld komen, is thuis al veel gebeurd. Het Alzheimer Café brengt dat in beeld. Daarom heeft het veel waarde voor het cliëntensysteem en dus ook voor ons. Door de betere begeleiding in het begin van de keten kunnen we later in de keten meer bereiken.' Inmiddels kennen zo'n 230 gemeenten een Alzheimer Café.

De samenwerking tussen verpleeghuiszorg, mbo en hbo biedt in potentie een schat aan mogelijkheden. Hoe krijg je die allemaal ontsloten? Monique Cremers: 'We zijn een eind op weg. Ik geniet van wat er al is. Om nog beter samen onderweg te gaan, moeten we onze strategieën matchen. Daarnaast voel ik er veel voor om samen de professionals te selecteren die hier komen werken. Zij moeten de juiste persoonlijkheid en een professionele attitude hebben. Het biedt winst wanneer WZH en De Haagse Hogeschool samen die selectie ter hand nemen. Wij willen cliënten revitaliseren. Dat kan alleen als ook je medewerkers daarin actief en bekwaam zijn. Daarop moeten wij hen in onderlinge samenwerking zo goed mogelijk selecteren.' ■